

Utnyttja Fimeas öppna informationsprodukter

Databasen för medicinering av äldre (Medicin75+), den nationella klassificeringen av riskläkemedel och indikatoruppgifterna om läkemedelsanvändningen stöder beslutsfattandet i hälso- och sjukvårdens vardag.

© GettyImages/Irina_Strelnikova

Fimeas mål är att vara den primära källan till läkemedelsinformation i Finland och att aktivt producera information som stöder beslutsfattandet. Databasen Medicin75+ och den nationella klassificeringen av riskläkemedel erbjuder yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården konkret stöd för att främja läkemedelssäkerheten. Fimeas indikatoruppgifter kan användas i utvecklingen av läkemedelsbehandlingen och -försörjningen i välfärdsområdena. Informationsprodukterna upprätthålls och uppdateras kontinuerligt och är tillgängliga för alla.

Databasen Medicin75+ främjar läkemedelsbehandling av äldre

Databasen Medicin75+ innehåller information om hur de vanligaste läkemedlen eller kombinationerna av dem inom primärvården lämpar sig för personer som fyllt 75 år. Den omfattar nästan 500 läkemedelssubstanser.

Klassificeringen av databasen och rekommendationstexterna har utarbetats med konsensusmetoden i en arbetsgrupp som består av yrkesutbildade personer inom läkemedelsbehandling av äldre. I databasens innehåll har man beaktat de internationella kriterierna för läkemedel som ska undvikas (bland annat Beers, STOPP/START, EU(7)-PIM, Sveriges indikatorer för god läkemedelsbehandling av äldre) samt den senaste publicerade forskningsinformationen.

Den läkemedelsspecifika rekommendationstexten berättar om sådant som ska beaktas vid användningen av läkemedlen, såsom användningsbegränsningar, lämplig läkemedelsdos samt biverkningar och interaktioner. Databasen klassificerar läkemedlen i fyra klasser: lämpligt för äldre (klass A, färg grön), obetydliga forskningsbevis, föga erfarenhet av bruk eller obetydlig effekt hos äldre (klass B, färg grå), lämpar sig med förbehåll för äldre (klass C, färg gul), och undvik bruk på äldre (klass D, färg röd).

Läkemedel som klassificeras som läkemedel som ska undvikas är sådana vars biverkningsrisk överskrider den vanliga kliniska nyttan av behandlingen bland äldre, och som därför endast bör användas i specialfall. Läkemedel som ska användas med förbehåll är sådana som särskilt ska beakta ålderns inverkan på läkemedelsdosen eller administreringsfrekvensen. Läkemedelssubstansernas rekommendationstexter innehåller också information om de mest betydande biverkningarna.

Med databasen strävar man efter att stöda beslutsfattandet om läkemedelsbehandling av äldre och läkemedelssäkerheten.

Den nationella klassificeringen av riskläkemedel hjälper att hantera läkemedelsriskerna

Den nationella klassificeringen av riskläkemedel som publicerades i april 2023 innehåller information om läkemedel, vars korrekta och säkra användning särskilt ska uppmärksammas. Läkemedlen orsakar inte nödvändigtvis fler risksituationer än andra läkemedel. Om de används felaktigt kan de dock orsaka allvarliga följder som kan förhindras och lindras genom ändamålsenlig planering och genomförande av läkemedelsbehandlingen.

Riskerna med läkemedlen hänför sig huvudsakligen till läkemedlets egenskaper (till exempel läkemedlets smala terapeutiska bredd) och brister eller mänskliga fel i ändamålsenlig användning av läkemedlet eller i genomförandet av behandlingen.

Klassificeringen har utarbetats i en sektorsövergripande arbetsgrupp som leds av Fimea i samarbete med Klient- och patientsäkerhetscentret. Klassificeringen beaktar inte till exempel enskilda patientgrupper (till exempel barn eller gravida) eller läkemedel som endast används i vissa specialiserade verksamhetsmiljöer, såsom operationssalar. Utöver receptläkemedel har vissa egenvårdsläkemedel klassificerats som riskläkemedel, såsom antiinflammatoriska smärtstillande läkemedel och paracetamol.

Den nationella klassificeringen av riskläkemedel hjälper hälso- och sjukvårdspersonalen att identifiera läkemedel, vars användning är förknippad med fler risker än normalt och beakta de viktigaste riskerna i anslutning till dessa läkemedel och läkemedelsbehandlingsprocessen. I Finland rapporteras över 50 000 läkemedelsrelaterade riskhändelser årligen. Det har uppskattats att åtminstone en tredjedel av dessa kunde undvikas direkt. Med klassificeringen av riskläkemedel kan man hjälpa till att förebygga riskhändelser.

Med klassificeringen av riskläkemedel kan man hjälpa till att förebygga riskhändelser.

Indikatoruppgifterna stöder utvecklingen av läkemedelsförsörjningen i välfärdsområdena

Fimea producerar årligen uppföljningsinformation om läkemedelsbehandling och -kostnader för äldre med hjälp av så kallade indikatorer. Som informationsunderlag används uppgifterna i FPA:s receptregister om ersatta och icke-ersatta köp av receptbelagda läkemedel.

Med hjälp av indikatorerna följer man upp andelen multimedicerade (använder tio eller flera olika läkemedel under året) och personer som använder läkemedel som ska undvikas (klass D i databasen Medicin75+) bland befolkningen som fyllt 75 år. Både multimedicerings och i synnerhet användning av läkemedel som bör undvikas kan öka riskerna i anslutning till medicineringen och användningen av hälso- och sjukvårdstjänster samt därmed även vårdkostnaderna utan ökade hälsofördelar.

Med hjälp av indikatorerna följer man också upp de genomsnittliga kostnaderna för receptbelagda läkemedel bland befolkningen som fyllt 75 år. Dessutom följer man upp kostnaderna för att åsidosätta läkemedelsbyte för alla som använder receptbelagda läkemedel, dvs. hur mycket extra kostnader användningen av läkemedel som avviker från det fastställda referenspriset orsakar på årsnivå.

Öppen information för social- och hälsovårdens behov

Innehållet i databasen Medicin75+ har kombinerats med Fimeas läkemedelssökning. Den nationella klassificeringen av riskläkemedel finns för närvarande på Fimeas webbplats och kombineras under 2023 till Fimeas läkemedelssökning. Läkemedelsanvändarna och deras anhöriga ska dock komma ihåg att läkemedelsbehandlingen endast kan inledas, ändras eller avslutas i samförstånd med den behandlande läkaren.

Öppen licensiering av informationsprodukter möjliggör användningen av informationsinnehållen i utvecklingen av olika applikationer. Informationsinnehållen utvecklas så att de i fortsättningen direkt kan integreras i patientdatasystemen och andra stödsystem för beslutsfattandet. Redan nu har några aktörer inkluderat informationsinnehållet i Medicin75+ i sina egna produkter.

Indikatoruppgifterna finns tillgängliga enligt välfärdsområde i THL:s tjänst Sotekuva. Indikatoruppgifterna som helhet vidareutvecklas som bäst som en del av reformen av läkemedelsärenden. Även nya datatekniska plattformar möjliggör i fortsättningen både information i realtid och bättre visualisering.

Fimea samarbetar kontinuerligt även med andra myndigheter. Tillsammans med FPA har det publicerats en applikation som kan användas för att granska den regionala och riksomfattande utvecklingen av läkemedelskostnaderna både var gäller medicineringsuppgifter i öppenvården och institutionsvården. Även om applikationen är särskild avsedd för myndigheter inom läkemedelsområdet, är den liksom Fimeas övriga informationsprodukter öppen för alla.

Motsvarande, mer riktade applikationer har också planerats i fråga om användningen av enskilda läkemedelsgrupper. Till exempel är den försämrade effekten av antimikrobiella läkemedel, dvs. antibiotikaresistens, ett globalt problem och en växande utmaning inom hälso- och sjukvården, som också världshälsoorganisationen WHO har utlyst som ett av de största hälsohoten. I egenskap av läkemedelsmyndighet strävar Fimea efter att främja åtgärder för att bekämpa antibiotikaresistens.

Läs mer

[Databasen för medicineringen av äldre Medicin75+](https://fimea.fi) (Fimea.fi)

[Nationell klassificering av riskläkemedel](#) (Fimea.fi)

[Sotekuva-tjänsten](#) (Institutet för hälsa och välfärd, sotekuva.fi/sv/)

[Konsumtionsinformation om läkemedel](#) (FPA, lääketieto.kela.fi)

Juho Wedenoja

MD, docent, specialist i ögonsjukdomar, specialist i hälsovård, specialkompetens i trafikmedicin
Utvecklingsöverläkare, Fimea

Jasmin Paulamäki

Provisor
Forskare, Fimea

Elsi Similä

HvM, farmaceut, yrkespedagogisk lärare
Projektchef, Fimea

Johanna Jyrkkä

FaD, HvM, docent
Forsknings- och utvecklingsexpert, Fimea

